

# BudgetVejlby 20.0

## Brugervejledning



© Claus Højlund, januar 2020

## Indholdsfortegnelse

<b>Intro</b> .....	<b>4</b>
Fjern sikkerhedsadvarsel én gang for alle.....	4
Navn på .....	6
Valg af budget type .....	6
Blå felter åbne, resten spærret.....	6
7 ark, der hænger sammen .....	7
Skjul linjer, Vis linjer .....	7
Valg af printer (evt. PDF).....	7
Valg af udskrift .....	8
Kopier til Word.....	8
Sæt ind i Word .....	8
Ikonerne på den blå bjælke (værktøjslinjen hurtig adgang).....	8
Budgettere uden værdiændringer .....	9
Hvad kan give fejlmeddelelse i standard budget? .....	9
<b>Resultat-arket</b> .....	<b>11</b>
Dækningsbidrag (DB) .....	11
Kapacitetsomkostninger .....	11
Fremskrivning og manuel korrektion.....	12
Skat af årets resultat .....	12
Betalt skat .....	13
Beregning og korrektion af momsbevægelse .....	14
<b>Balance-arket</b> .....	<b>15</b>
Budgetoplysning om renten på kassekrediten .....	15
Investeringer, afskrivninger og anlægskartotek .....	15
Oprettelse af aktiver i anlægskartoteket .....	15
Investeringer i anlægskartoteket .....	16
Konjunktur på besætning og beholdninger .....	18
Afskrivning af biler .....	18
Gæld .....	19
<b>Nøgletals-arket</b> .....	<b>20</b>
Afkastningsgrad.....	20
Gældsrenten.....	21
Rentemarginal.....	21
Egenkapitalens forrentning.....	21
Kapacitetsgrad .....	22
Afskrivningernes dækningsgrad .....	22
Selvfinansieringsgrad .....	22
Kassekredit saldo ultimo .....	22
Soliditetsgrad .....	23
Finansiell gearing .....	23
Årets ændring af egenkapitalen.....	23
<b>Grafik-arket</b> .....	<b>24</b>
<b>Nulpunkts-arket</b> .....	<b>25</b>
Slagtesvin alene - indtastning .....	26
Slagtesvin alene, beregning med skat af årets resultat .....	27

Slagtesvin alene, nulpunkt likviditet .....	28
Søer alene, indtastning .....	29
Integreret produktion, indtastning .....	31
Køer alene, indtastning .....	32
Afgrøde, indtastning .....	33
Nulpunkt hælder al økonomien ned i én driftsgren .....	34

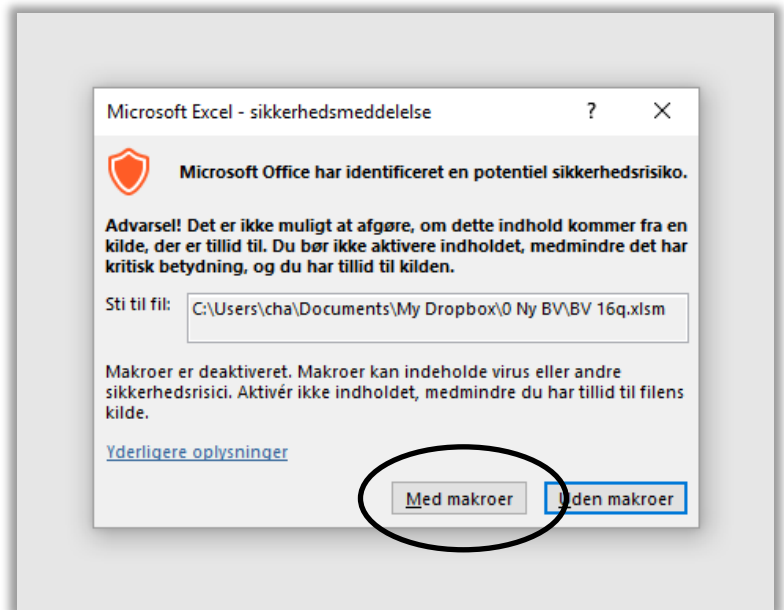
## Intro

### Fjern sikkerhedsadvarsel én gang for alle

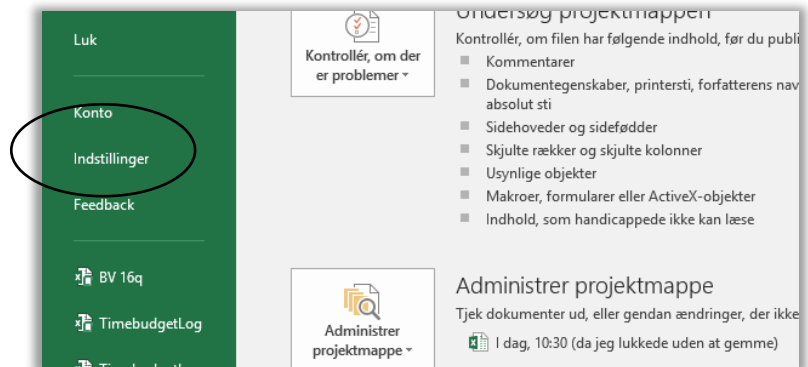
Åbn regnearket *BudgetVejlby*

Excel giver sikkerhedsadvarsel, fordi der er makroer tilknyttet programmet. I denne første adgang klikker du på "Åben med makroer".

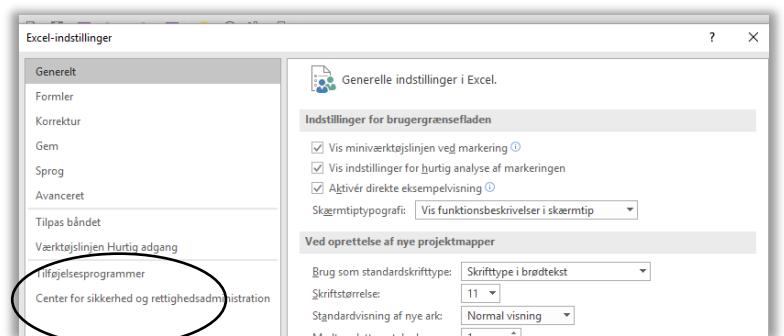
Den følgende ændring af indstillinger vil én gang for alle fjerne disse advarsler!



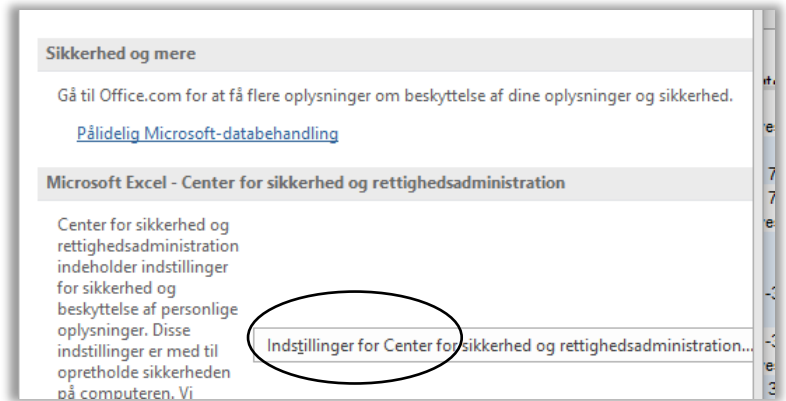
Klik på "Indstillinger"



Klik på "Center for sikkerhed ...."

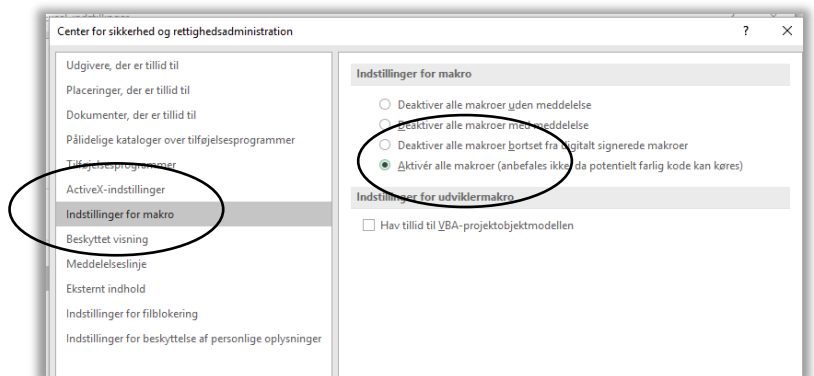


Klik på "Indstillinger for Center....."



Klik på "Indstillinger for makro"

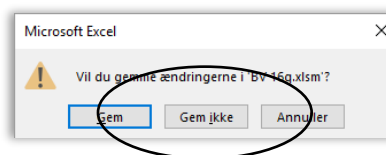
Klik på "Aktiver alle makroer...."



Klik på "OK" i bunden af billederne

Luk *BudgetVejlby* igen ved at krydse det ud.... og klik nej til at gemme ændringer

Åben BudgetVejlby



Regnearket åbner nu uden advarsel

Alle andre regneark med makroer kan nu også åbnes uden advarsel .... så undlad regneark fra suspekter hjemmesider!!!!




## Navn på

Indtast ejendommens navn,  
eks.: "Bakkegården"

Indtast alternativ, eks.: "Etablering", her  
"Opg. 1"

Indtast dit navn, her: "Jens Peter"  
Din indtastning må godt fylde mere end det  
blå felt.

Oplysningerne går igen på alle ark og alle  
udskrifter, så man ikke kommer op at slås  
ved printeren!

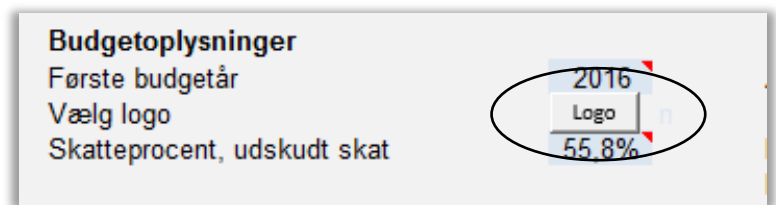


## Valg af budget type

Du kan vælge mellem tre forskellige budget  
typer: "Budget – standard",  
"Budget udvidet med op- og nedskrivninger  
samt tab og gevinst" samt "Budget - stan-  
dard med logo".

Hvis du f.eks. vil have et gårdbillede på ud-  
skrifterne, skal du indlæse et billede ved at  
trykke på logo knappen.

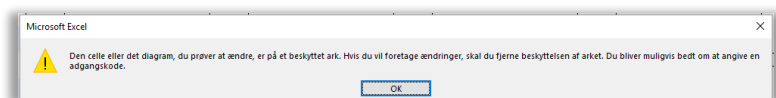
Vi vælger "Budget – standard" – det udvi-  
dede budget kommer der mere om senere.



## Blå felter åbne, resten spærret

Du kan kun skrive i de blå felter

Resten af regnearket er spærret for  
indtastninger (skrivebeskyttet) for at  
beskytte formlerne. Du kan altså ikke  
ødelægge noget, så bare tast løs.

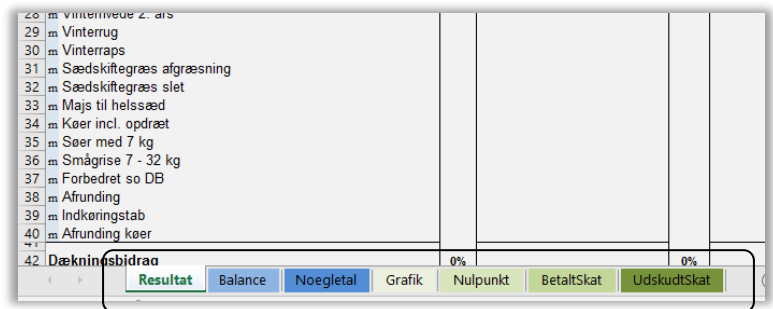


## 7 ark, der hænger sammen

BudgetVejlby er bygget op af 7 ark:  
Resultat, Balance, Nøgletal, Grafik,  
Nulpunkt, BetaltSkat samt UdskudtSkat

De syv ark hænger sammen datamæssigt

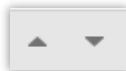
Såvel *Nøgletal* som *Nulpunkt* kræver  
supplerende oplysninger indtastet.



28	m	Vinterrivede 2. als				
29	m	Vinterrug				
30	m	Vinterraps				
31	m	Sædskiftegræs afgræsning				
32	m	Sædskiftegræs slet				
33	m	Majs til helssæd				
34	m	Køer incl. opdræt				
35	m	Søer med 7 kg				
36	m	Smågrise 7 - 32 kg				
37	m	Forbedret so DB				
38	m	Afrunding				
39	m	Indkøringstab				
40	m	Afrunding køer				
41						
42		Dækningsbidrag	0%		0%	

Resultat Balance Noegletal Grafik Nulpunkt BetaltSkat UdskudtSkat

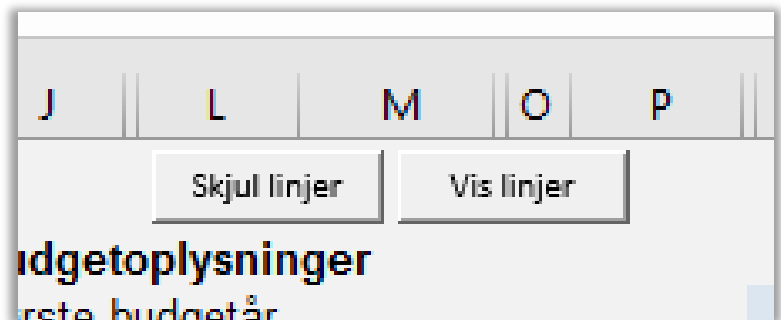
## Skjul linjer, Vis linjer



Øverst på arkene *Resultat*,  
*Balance* og *Nulpunkt*, kan der vælges  
mellem "Skjul linjer" og "Vis linjer" – enten  
via knapper eller via pil op og pil ned.

Bliv i "Vis linjer", så længe du indtaster tal,  
og brug "Skjul linjer" til at give overblik.

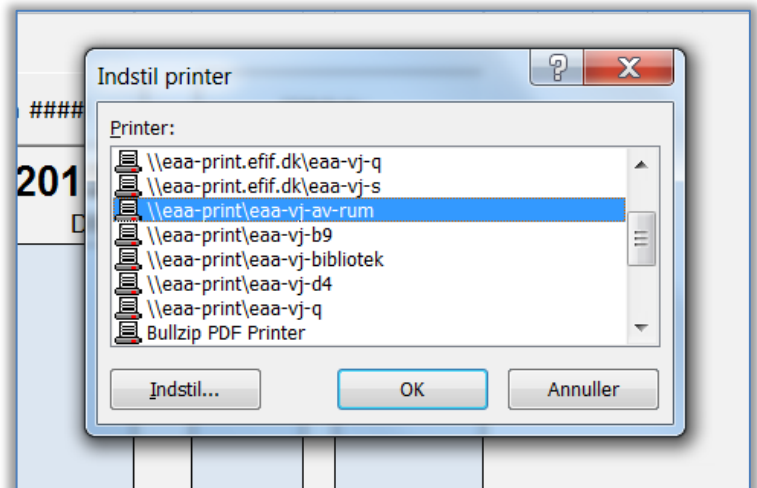
Ved udskrift skifter programmet automatisk  
til "Skjul linjer" for at sammendrage  
budgettet.



## Valg af printer (evt. PDF)

Når du klikker på printer vil første trin på  
Windows maskiner være valg af printer. De  
installerede printere kommer op, hvor du  
skal vælge én.

Hvis du vil gemme bilag som PDF, skal du  
vælge den PDF printer, du måtte have  
installeret (her i eksemplet er det Bullzip  
PDF Printer, der skal vælges).

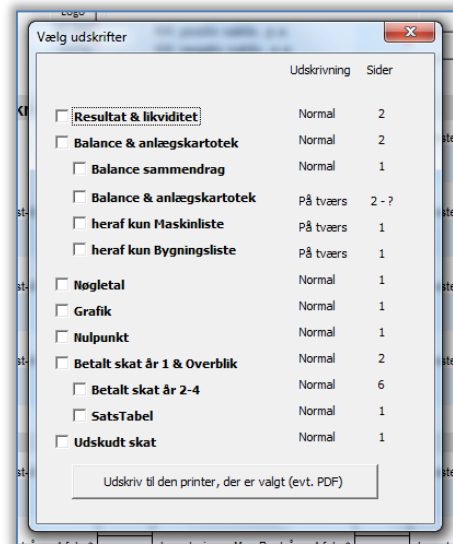


## Valg af udskrift

Næste trin er at vælge de udskrifter, du ønsker

Sideantal og retning på papiret er også angivet

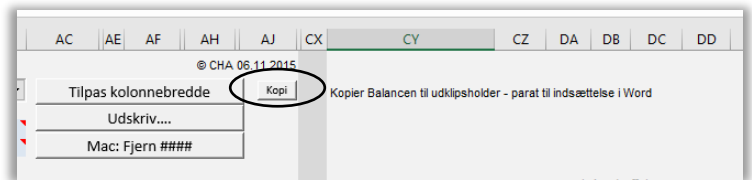
Vælg med flueben og klik på "Udskriv til den printer, der er valgt (evt- PDF.)"



## Kopier til Word

Øverst til højre på hver side er der en lille "Kopi" knap.

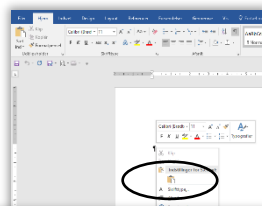
Ved klik på knappen kopieres siden til udklipsholderen klar til indsættelse i Word.



## Sæt ind i Word

Kopien af siden ligger klar i udklipsholderne til indsættelse i Word.

Billedet kan beskæres eller tilpasset i størrelse, som det nu passer sig.



Resultat før finansiering	780.889	1.019.889	562.987	503.183	
- forpagtningsafgift	-450.000	-450.000	-450.000	-450.000	
- familiens arbejdsvedlæg (ejerafføring)	330.889	569.889	112.987	53.183	
Nettoudbytte / Rest til forentning					
Afkastningsgrad	330.889	569.889	112.987	53.183	266.737
Nettoudbytte / Rest til forentning	11.290.190	11.716.018	12.401.048	16.378.843	12.946.525
Afkastningsgrad (AG):	2,9 %	4,9 %	0,9 %	0,3 %	2,3 %

## Ikonerne på den blå bjælke (værktøjslinjen hurtig adgang)



Tilpas kolonnebredde.  
Kolonnebredde kan også øges ved at stå i kolonnen og klikke på knappen "Fjern ####".



## Budgettere uden værdiændringer

Gældende regnskabspraksis medfører, at årsrapporten skal afspejle en lang række værdiændringer. Med værdiændringer menes op- og nedskrivninger, samt tab og gevinst ved salg af anlægsaktiver. Dette er nu vejledende regnskabspraksis, men ikke nødvendigvis vejledende budgetpraksis.

Hvorfor ikke budgettere med værdiændringer?

- Hvis man er så sikker på et tab eller en gevinst, der ligger ude i fremtiden, at man vil budgettere med den, burde man vel rettelig op- og nedskrive eller revurdere levetid og scrap i årsrapporten nu i stedet, så årsrapporten giver et retvisende billede?
- Afskrivningsprofilen på et anlægsaktiv er bedste skøn på det værditab, et anlægsaktiv medfører. De fleste markeder er så usikre, at der skal realiserede tal til for at afgøre, at skønnet var forkert.
- Værdiændringer i et budget gør budgettet mindre gennemskueligt. Des nemmere budgettet er at forholde sig til, des bedre beslutningsgrundlag.

Kvoten har udgjort en undtagelse, da vejledende regnskabspraksis har været op- og nedskrivning til seneste kvotebørs, men den er væk nu. Så bedste råd er - gem værdireguleringer til årsrapporten.

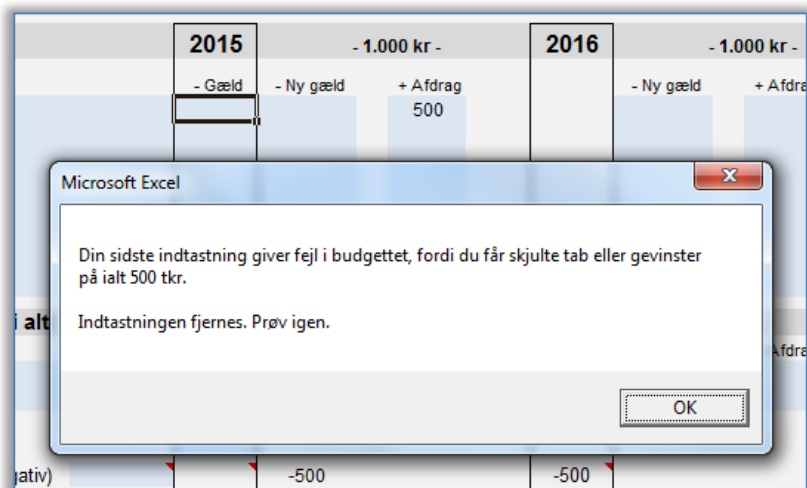
*BudgetVejlby* kan håndtere værdiændringer, men man afgør med sit valg af budgettype, om man vil have mulighed for det.

## Hvad kan give fejlmeddelelse i standard budget?

Kvotekategori	Værdi	Type	Måned	År
Inventar, mark		Investering	M	Rest-år
Traktor	500	-600		15
Inventar, stald	500	-600		
		Investering	M	Rest-år
Inventar, andet		Investering	M	Rest-år

Du er i standard budget, men gør noget, der udløser tab eller gevinst.

Du sælger en traktor, der står til 500.000 for 600.000 og scorer altså en gevinst på 100.000 kr. Programmet opfatter det som en skjult gevinst på 100.000, der ikke kan håndteres i et standardbudget. Din sidste indtastning fjernes, og du må prøve til igen.



Hvis du fjerner en gældspost, før du fjerner afdragene, vil du også få en fejlmeddelelse.

Det giver ikke mening at afdrage på en gæld, der ikke er der.

Programmet opfatter det som skjulte tab eller gevinster, som ikke kan håndteres i standard-budgettet.

## Resultat-arket

### Dækningsbidrag (DB)

Resultat-arket begynder med dækningsbidrag. Dækningsbidrag indtastes med stk./ha og DB pr. enhed. Stk/ha skal udfyldes, før arket regner et DB ud i næste kasse.

I næste kasse står et "m" yderst til venstre i et blå felt. Hvis der står "m" tæller DB'et med i momsregningen, hvis "m" slettes, regnes denne linjes DB ikke med i momsregningen.

DÆKNINGSBIDRAG		2017		2018	
	Enhed	DB	Enhed	DB	
Vårbyg	30	8.795		8.795	
Vinterhvede	50	12.021	50	12.021	
Vinterhvede 2. års	50				
Vinterrug	30				
Vinterraps	30				
Vedvarende græs afgræsning	31	1.584	31	1.584	
Sædskiftegræs slet	26	9.675	26	9.675	
Majs til helsæd	22	8.290	22	8.290	
Køer incl. opdræt	100	9.041	100	9.041	
Søer med 7 kg	300	3.467	300	3.467	
Smågrise 7 - 32 kg	9334	47	9334	47	
Forbedret so DB					
Afrunding					
Indkøringstab					
Afrunding		3.361	1	-3.361	
m					
m Vårbyg		263.850			
m Vinterhvede		601.050		601.050	
m Vinterhvede 2. års		536.450		536.450	

Husk udfyld enheder

M står for moms

### Kapacitetsomkostninger

Kapacitetsomkostninger skal indtastes med minus.

En del beløb under resultatet kan fremskrives med procenter. Der kan dog også korrigeres manuelt. Nedenfor gennemgås et eksempel på, hvordan det virker.

## Fremskrivning og manuel korrektion

Pct. ændring 3 år frem kan indtastes. En 5 pct. stigning får -100.000 til at stige til -105.000 og -110.250 de efterfølgende år.

KAPACITETSOMKOSTNINGER / PRIVAT		Frskr.%			
m Energi					
m Maskinstation m.v.	-50.000	-5,0	-47.500	#	-25.000
m Vedligehold	-100.000	5,0	-105.000		-110.250
m Investeringer over driften					
Lønomsstninger	-100.000		-100.000		-100.000
Ejendomsskat og forsikringer					
m Diverse omkostninger					
<b>Kontante kapacitetsomkostninger</b>	<b>-250.000</b>		<b>-252.500</b>		<b>-235.250</b>

Et "m" i det blå felt betyder, at moms af beløbet tæller med i momsregningen. Hvis "m" slettes, regnes moms af denne linjes beløb ikke med i momsregningen.

"#" viser, at der er korrigeret manuelt. I det blå felt er indtastet -25.000, hvilket overtrumfer den automatiske fremskrivning. Slettes -25.000, vil den automatiske fremskrivning genoptages og beløbet ville blive -45.125, nemlig det foregående års beløb minus 5 pct.

Afskrivninger er også en del af kapacitetsomkostningerne. Men de dannes ud fra indtastninger på *Balance*-arket.

## Skat af årets resultat

Skat af årets resultat beregnes automatisk ud fra budgettets tal. Skat af årets resultat er summen af betalt skat og ændringen i udskudt skat. Der ses bort fra evt. overskydende skat eller restskat fra tidligere år, men underskud og evt. opsparing fremføres til de næste år.

Betalt skat beregnes på et særskilt ark og behandles i en Brugervejledning for sig. Betalt skat beregnes automatisk af modellen baseret på forenkede forudsætninger. Skatteberegningen står forlods til topskattoptimering, men kan ændres på arket *BetaltSkat*. Vigtigst i denne sammenhæng er, om man er gift eller ej, da visse fradrag kan overflyttes mellem ægtefæller. Øverst på *Balance*-arket kan man skifte mellem ja og nej til beskatning som ægtefæller.

Beskatning ægtefæller	<input checked="" type="checkbox"/> Ja
KK positiv saldo, p.a.	1
KK negativ saldo, p.a.	7

Figur 1 Par, der er gift, skal vælge ja, ugifte par og enlige skal vælge nej til Beskatning som ægtefæller.

Udskudt skat er i programmet et forsimplet overslag over den skat, man skubber foran sig. Da man traditionelt afskriver skattemæssigt hårdere, end aktiverne taber i værdi, vil et salg til budgettets værdier udløse skat. Den udskudte skat er altså et overslag på den skat, et salg på balancens ultimo tidspunkt vil udløse.

Da skat af årets resultat er summen af betalt skat og ændringen i udskudt skat, er det budgettets bedste bud på den **endelige** skat af årets resultat. Resultatet er belastet ikke bare af årets betalte skat, men også af den skat, der skulle have været betalt, hvis ikke skattelovgivningen indeholdt fordelagtige afskrivningsregler for erhvervsdrivende.

## Betalt skat

Fra *BetaltSkat*-arket overføres betalt skat til afstemning af egenkapital på *Resultat*-arket. Ligeledes overføres ændring i udskudt skat automatisk fra *UdskudtSkat*-arket.

<b>Resultat efter finansiering</b>	<b>432.610</b>		<b>152.566</b>
Private indtægter			
<b>Resultat før regulering og skat</b>	<b>432.610</b>		<b>152.566</b>
Privat kontant mv. "Max" -327.000	-350.000		-350.000
Privat andel bil afskrivning	-9.375	Fr.skr.%	-9.375
Privat ekstraordinært Formueindtægter			
Formueudgifter (ligningsmæssige frdr.)			
<b>Privat udtræk</b>	<b>-359.375</b>		<b>-359.375</b>
Betalt skat (fra BetaltSkat)	-197.000	T	-21.000
Ændring i udskudt skat	47.000		-35.000
<b>Skat af årets resultat</b>	<b>-150.000</b>		<b>-56.000</b>
Pensionsindbetaling			
<b>Ændring af egenkapital</b>	<b>-76.765</b>		<b>-262.809</b>
Egenkapital primo	5.306.000		5.229.235
<b>Egenkapital ultimo</b>	<b>5.229.235</b>		<b>4.966.426</b>

Figur 2 Eksempel på at betalt skat overføres automatisk fra arket BetaltSkat. Ændring i udskudt skat overføres automatisk fra arket UdskudtSkat.

Fra *BetaltSkat*-arket udgiftsføres automatisk årets betalte skat.

*P* fortæller, at der på *BetaltSkat*-arket er valgt personfradragsoptimering

## Beregning og korrektion af momsbevægelse

Modellen udregner på basis af meget simple forudsætninger automatisk årets momsbevægelse og heraf afledte tilgodehavende og gæld vedr. moms. Beregningen bygger på de indtastede tal på "m"-linjerne.

Den primogæld (eller det tilgodehavende), der er forud for et år, afvikles i første kvartal. Af det momstilsvar, der fremkommer i et år, betales 3 kvartaler eller 75 %, idet sidste kvartal er skyldig til betaling det næste år.

Der forudsættes således kvartalsmoms, og opgørelsen er alene en grov indikation af momsbevægelsen, idet en mere præcis opgørelse kræver et langt større specifikationsniveau (likviditetsbudget på månedsbasis og kontoniveau). Det er derfor også muligt nederst på *Resultat*-arket at korrigere manuelt på momsbevægelsen med tal fra f.eks. Ø90Budget.

Moms primo (- = gæld, + = tilgode)			-20.000	-266.837
Årets momspligtig omsætning netto	4.398.741		4.269.391	1.984.491
Årets moms heraf, modtaget i året	1.099.685		1.067.347	496.122
3 kvartalers betaling heraf	824.764		800.510	372.092
Primo + 3 kvartaler, betalt i året	-824.764		-820.510	-638.928
Moms ultimo (primo + modtaget - betalt)	-274.921		-266.837	-124.031
Korrektion: Moms bevægelse	20.000			
Momsbevægelse primo til ultimo	20.000		246.837	-142.806

Programmet udregner en simpel moms baseret på kvartaler.

Hvis der ikke korrigeres, føres den automatisk beregnede moms videre.

Momsberegningen er sat ud af kraft ved indtastet korrektion.

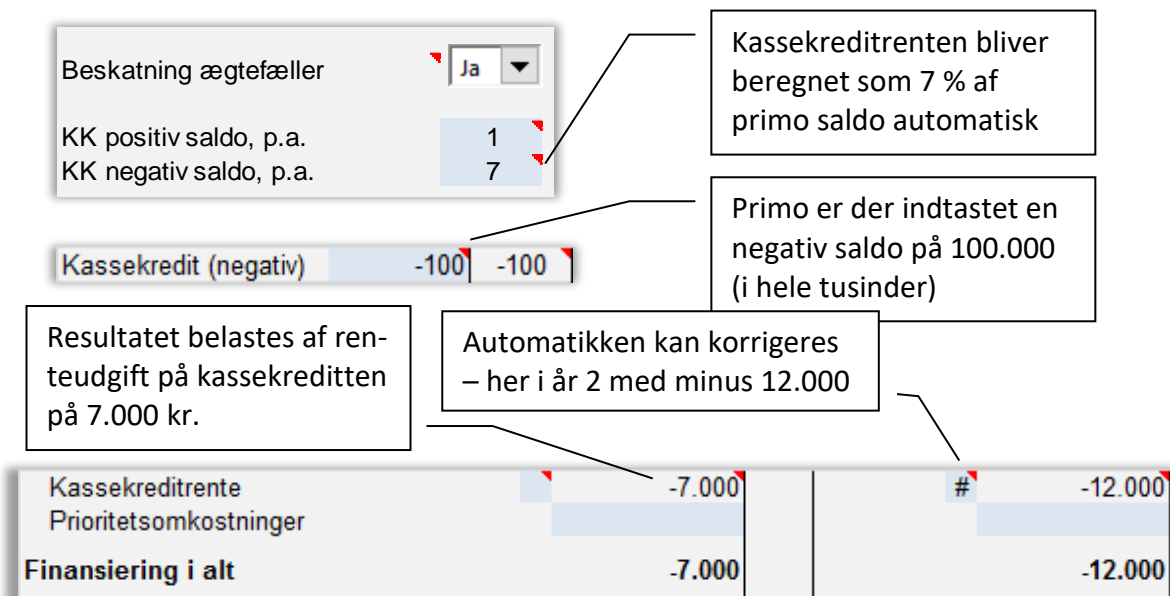
Den manuelle korrektion danner næste års primo moms.

## Balance-arket

Hver gang du åbner *BudgetVejlby*, vil programmet starte på *Balance*-arket. På *Balance*-arket indtastes alle aktiver i anlægskartoteket, alle gældsposter og alle Budgetoplysninger.

### Budgetoplysning om renten på kassekredit

En af grundoplysningerne er renten på kassekredit. Kassekreditrenten kan beregnes automatisk, eller indtastes manuelt. Hvis der indtastes rentesatser, vil programmet beregne en renteudgift automatisk på *Resultat*-arket. Beregningen er meget simpel, da renteudgift/indtægt beregnes af den saldo, kassekrediten har primo.



Kassekreditrenten kan indtastes manuelt, idet man kan have bedre data end automatikken. Hvis der f.eks. er lavet måneds-likviditetsbudget, vil kassekreditrenten kunne indtastes her.

Saldo af kassekrediten forsvinder fra gæld og hopper op under finansaktiver, hvis den bliver positiv. Saldo på kassekrediten skal ved budgetperiodens start altid indtastes under gældsposter – uanset om den er positiv eller negativ.

Kassekredit (negativ)	1.000
<b>Gæld i alt</b>	

Figur 3 Positiv start saldo på kassekredit indtastes også under gæld, men beløbet føres ikke som gæld, men under aktiverne

### Investeringer, afskrivninger og anlægskartotek

I det følgende gennemgås brug af anlægskartoteket uden brug af værdiændringer.

#### Oprettelse af aktiver i anlægskartoteket

Alle tal på *Balance*-arket er i hele tusinder. Hvert aktiv skal oprettes for sig for at sikre så korrekte afskrivninger som muligt. I eksemplet er gården Langagergård indtastet til en samlet primoværdi på 20.000.000, som fordeler sig med 13.200.000 på jord, 5.800.000 på driftsbygninger og 1.000.000 i beboelse i balancen.

For hver bygning skal værdi og restlevetid vurderes. Derudfra beregnes afskrivningen automatisk. Alle afskrivninger beregnes som lineære afskrivninger, da det er vejledende regnskabspraksis.

Hvis der ikke er linjer nok, kan man stå på en linje og klikke på "Indsæt række".

Hvis der er for mange linjer kan man ligeledes stå på en linje og klikke på "Slet række". Man kan ikke slette øverste og nederste række i en gruppe, men ellers er der frit spil på *Balance*-arket.

Jord*	Primo	Investering				
	12.000		M står for måned, og bruges kun ved investering i løbet af året. Investering og M bliver gråt, hvis der er en primo			
	12.000					
Grundforbedringer		Investering				
Driftsbygninger		Investering	M	Rest-år	Afskr.	
Løbe/drægtighed	1.200			10	-120	1.080
Farestald	4.000			10	-400	3.600
Smågrisestald	600			5	-120	480
	5.800				-640	5.160
Beboelse (stuehus)*		Investering	M	Rest-år	Afskr.	
Langagergaard	1.500					1.500
	1.500					1.500

### Investeringer i anlægskartoteket

Investeringer og evt. frasalg indtastes også i Anlægskartoteket. I nedenstående eksempel er der primo markinventar for 272.000 kr. De forskellige maskiner er værdiansat hver for sig og restårene

Inventar, mark		Investering	M	Rest-år	Afskr.	
Traktor Case	125			5	-25	100
Traktor Fiat	50			3	-17	33
Gammel gødningsspreder	17			2	-9	9
Ny gødningsspreder		25	5	15	-1	24
Plov	16			4	-4	12
Jordpakker	8			8	-1	7
Stubharve	11			5	-2	9
Såmaskine	7			3	-2	5
Marksprøjte	13			3	-4	9
Maskiner diverse	25			5	-5	20
	<b>272</b>	25			-70	<b>227</b>

Figur 4 Maskinliste med udskiftning af gødningssprederen. Hver maskine er værdiansat for sig og med hver sin skønnede levetid. Ved investeringer skal indtastes købsmåned – her maj måned, så tilpasses første års afskrivning automatisk. Tilsammen er der afskrivninger for 70 tkr. på maskiner og investeringer for 25 tkr.



er skønnet for hver maskine. F.eks. vurderes jordpakkeren kun til at falde 1.000 kr. i værdi, mens f.eks. den største af traktorerne falder med 25.000 om året.

Maskiner afskrives lineært, da det er vejledende regnskabspraksis. Hvis man indtaster en primo, bliver investeringsfeltet og månedsfeltet gråt, da investeringer i løbet af året skal indtastes på ny linje.

Salg af anlægsaktiver:

- Salg af et aktiv i anlægskartoteket tages som en minus investering (selvom feltet er gråt).
- Man kan kun sælge til prisen (ingen tab og gevinst i standardbudgettet).
- Der beregnes ikke afskrivninger i salgsåret (forenkling).

Køb af anlægsaktiver:

- Køb af et aktiv tages som en plus investering i en **ny linje**
- Afskrivninger i købsåret beregnes først, når både købsmåned og levetid er indtastet
- Anlægsarkivet opererer ikke med scrapværdi (forenkling – levetid forøges, så det passer)

I eksemplet her planlægges gødningssprederen udskiftet. Den gamle bliver solgt til prisen, og en ny indkøbt. Den nye forventes at have en levetid på 15 år. 25.000 skal afskrives over 15 år svarende til 1.667 kr. pr. år. Den nye gødningsspreder er købt i maj måned, derfor indtastes 5 i månedsfeltet. Men da den ikke bruges hele året, skal året kun belastes af de måneder, den er i brug. Den er i brug resten af året – dvs. 7 måneder. Resultatet skal belastes af en afskrivning på 7/12 af de 1.667 kr., svarende til 972 kr.

		= - 1 * 1.000			
Ny gødningsspreder	-972	25	5	15	-1

Da Balancen er i 1.000 kr, kan det være svært at afstemme afskrivninger med et regnskab eller Ø90 Budget. Ovenfor er afskrivningen på -1 ganget op med 1.000 for at vise den præcise afskrivning.

Hvis du investerer i en maskine i maj måned, har du i *BudgetVejlby* 7 måneders brug af den tilbage. Hvis du køber en maskine i maj måned i Ø90 Budget har du 8 måneders brug tilbage. Dvs. køb i *BudgetVejlby* sker til sidst i måneden, mens det i Ø90 Budget sker først i måneden. Levetiden i *BudgetVejlby* er fra købstidspunktet, levetiden i Ø90 Budget er fra ultimo året. Skal afskrivningerne første år være ens så:

*BudgetVejlby*: Køb i 5. måned (sidst i maj),  
15 års levetid fra købstidspunktet

Ø90Budget: Køb i 6. måned (først i juni),  
14 års restlevetid + 5 måneder ultimo

Tilsammen er der i *BudgetVejlby* driftsmæssige afskrivninger for 62 tkr., der automatisk udgiftsføres på resultatopgørelsen sammen med øvrige afskrivninger.

Gødningsspreder		Kostpris
Rest levetid år		
Måneder		
- Solgt andel af aktivet i måneden		
Primo		
▶ Kostpris		25.000
▶ Nedskrivning		
▶ Afskrivning af kostpris		-972
▶ Opskrivning		
▶ Afskrivning af opskrivning		
Ultimo		24.028

**Figur 5** Samme investering i Ø90 Budget med første års afskrivning på 972 kr

I Figur 6 optræder også **Maskiner diverse**. Det er forskellige maskiner, som det ikke er umagen værd at vurdere hver for sig. Man kan selv vælge, hvor specificeret ens maskinliste skal være.

Som følge af udskiftningen af gødnings-sprederen er der nettoinvesteringer på 8.000 kroner, der vil optræde i likviditets-oversigten.

INVESTERINGER	Salg	Køb/forbedring
Rettigheder		
Køb/salg jord		
m Driftsbygninger		
Beboelse (stuehus)		
m Inventar markbrug	17.000	-25.000
m Inventar husdyrbrug		
m Inventar andet		
m Grundforbedringer		
Biler		
Aktiver uden for landbrug		
Investeringer i alt		-8.000

Figur 6 Salget på 17.000 og købet på 25.000 overføres automatisk fra anlægskartoteket til likviditetsopgørelsens investeringsafsnit.

I likviditetsoversigten optræder både køb og salg, der tilsammen giver nettoinvesteringer på 8.000 kr. I likviditetsopgørelsen angives beløb i kr. Det lille "m" yderst til venstre på Figur 6 styrer den automatiske beregning af moms i budgettet.

### Konjunktur på besætning og beholdninger

Især ved svin kan besætningen skifte værdi – altså stk. pris pr. dyr. For at håndtere det er der åbnet for indtastning af konjunktur på besætning og beholdninger. Hvis der indtastes konjunktur på besætning, skal det indtastede dækningsbidrag i resultatopgørelsen være uden konjunktur. Felterne må kun bruges til konjunkturforskydninger – realforskydninger hører til i investeringsfeltet.

		Investering	konj.	
Svin	2.000	12	200	2.212
Kvæg				
<b>Besætning</b>	<b>2.000</b>	<b>12</b>	<b>200</b>	<b>2.212</b>

Figur 7 Eksempel på svinebesætning, der stiger 212 tkr i værdi. De 200 tkr. skyldes konjunktur, og de 12 tkr. er en realforskydning. Indtastet DB i resultatopgørelsen skal være uden konjunktur.

### Afskrivning af biler

For hver bil skal man tage stilling til fordeling mellem privat og erhverv. Bil-afskrivningen deles automatisk mellem privat og drift efter den indtastede fordelingsprocent. De kontante bil-omkostninger såsom brændstof, forsikring, mekanik og vægtafgift fordeles ikke automatisk. Dem må man selv medtage under henholdsvis privatforbrug og under diverse omkostninger

Bil 2 vurderes til en årlig afskrivning på 7.500 kr. – heraf 5.625 kr. erhvervsmæssigt

Bil 1 vurderes til en årlig afskrivning på 10.000 kr. – heraf 2.500 kr. erhvervsmæssigt

Biler mv.	Pct. erhverv	Investering	M	Rest-år	Afskr.	
Bil 1	25%	100		10	-10	90
Bil 2	75%	75		10	-8	68
<b>Biler mv.</b>		<b>175</b>			<b>-18</b>	<b>158</b>

2.500 + 5.625 ender som afskrivninger over driften

Resten af afskrivningen ender under privatforbrug

Afskrivninger biler m.v -8.125  
Erhvervsandel af bilafskrivning på Resultatarket står ved de øvrige afskrivninger

Privat andel bil afskrivning -9.375  
Privat andel af bilafskrivning på Resultatarket står ved Privatforbrug

## Gæld

På *Balance*-arket indtastes primo-status ud fra fordeling af købesum og finansieringen af købet. Ved realkreditgæld indtastes gælden som minus, mens afdrag indtastes med plus. Optages et nyt lån indtastes det også som minus. Indfrielse af et lån sker i særskilt kolonne som plus.

PASSIVER	2017	- 1.000 kr -			2018
		- Ny gæld	+ Afdrag	+ Indfri.	
F1 lån overtaget, afdragsfri	-20.000				-20.000
Fast rente 3 %	-10.000		250		-9.750
Gml. lån	-1.000			1.000	
Nyt realkreditlån		-2.000	75		-1.925
<b>Realkredit</b>	<b>-31.000</b>	<b>-2.000</b>	<b>325</b>	<b>1.000</b>	<b>-31.675</b>

Figur 8 Gæld indtastes som minus ligesom ny gæld, mens afdrag indtastes som plus. Hvis et lån indfries, indtastes med plus i kolonnen for indfrielse. Er der en gæld primo, bliver ny gæld grå, da man skal bruge ny linje til ny gæld.

## Nøgletals-arket

For at beregne nøgletal kræves følgende supplerende oplysninger.

Arbejdstimer totalt

Det totale antal arbejdstimer på bedriften incl. medhjælp og familiens arbejdstimer. Her indtastes som eksempel 5.600 timer.

Heraf medhjælpers arbejdstimer

Her indtastes medhjælpens arbejdstimer. Her indtastes som eksempel 3.000 timer

Time sats

Her indtastes den gennemsnitlige timeløn for familiens arbejdstimer. Her er brugt 180 kr. i timen.

Ejer aflønning

Man kan indtaste f.eks. 450.000 kr. direkte som ejer aflønning. Gør man det, erstatter det timer gange timesats.

Fra resultat før finansiering trækkes forpagtningsafgiften, som i dette eksempel er 20 ha á 5.000 kr. Hvis ikke AG skal stige – bare fordi man forpagter – skal der korrigeres. Endelig skal familien aflønnes og nettoudbyttet fremkommer.

## Afkastningsgrad

Nettoudbyttet sættes i forhold til de **gennemsnitlige** aktiver i alt for at beregne Afkastningsgraden.

Arbejdstimer totalt	5.600
Heraf medhjælpers arbejdstimer	3.000
Familiens arbejdstimer	2.600
Timesats	180
Familiens arbejdsvederlag (timer * sats)	468.000
Ejer aflønning (erstatte timer * sats)	
Resultat før finansiering	1.335.550
- forpagtningsafgift	-100.000
- familiens arbejdsvederlag (ejer aflønning)	-468.000
Nettoudbytte	767.550

Arbejdstimer totalt	5.600
Heraf medhjælpers arbejdstimer	3.000
Familiens arbejdstimer	2.600
Timesats	180
Familiens arbejdsvederlag (timer * sats)	
Ejer aflønning (erstatte timer * sats)	450.000
Resultat før finansiering	1.335.550
- forpagtningsafgift	-100.000
- familiens arbejdsvederlag (ejer aflønning)	-450.000
Nettoudbytte	785.550

Resultat før finansiering	1.335.550
- forpagtningsafgift	-100.000
- familiens arbejdsvederlag (ejer aflønning)	-450.000
Nettoudbytte	785.550
Afkastningsgrad	
Nettoudbytte	785.550
/ Aktiver i alt gns. * 100	20.110.701
<b>Afkastningsgrad (AG):</b>	<b>3,9 %</b>

## Gældsrenten

Gældsrenten - der rettelig er forrentningen af fremmedkapitalen - beregnes automatisk ud fra budgettets tal.

Renteudgifter inkl. finansieringstilskud sættes i forhold til den **gennemsnitlige** fremmedkapital, dvs. summen af gæld

Gældsrente	
Finansieringsomkostninger netto	900.000
/ Gæld/hensættelse gns. *100	18.091.736
<b>Gældsrente (GR):</b>	<b>5,0 %</b>

## Rentemarginal

Rentemarginalen er AG minus GR. Den er negativ her, hvilket betyder at driften ikke kan forrente gælden.

Hvis driften ikke kan forrente gælden, må egenkapitalen betale.

Afkastningsgrad	3,9 %
- gældsrente	-5,0 %
<b>Rentemarginal (RM)</b>	<b>-1,1 %</b>

## Egenkapitalens forrentning

Egenkapitalens forrentning beregnes automatisk ud fra budgettets tal.

Rest til forrentning sættes i forhold til den **gennemsnitlige** egenkapital i budgetåret.

For at dække realforretningen af egne aktiver af, fratrækkes en beregnet forrentning af egne landbrugsaktiver.

Såvel fremmedkapital som egenkapital er dermed blevet afdækket forrentningsmæssigt. Endelig fratrækkes forpagtningsafgift som en korrektion for forretningen af en værdi, som ikke er en del af egne aktiver. Hvis en sådan korrektion udelades, vil lønningsevnen stige, des mere man forpagter frem for at eje.

Egenkapitalens forrentning	
Nettoudbytte	785.550
- finansieringsomkostninger	-900.000
= rest til forrentning af egenkapital	-114.450
/ Egenkapital gns. * 100	2.016.748
<b>Egenkapitalens forrentning (EKF):</b>	<b>-5,7 %</b>

Lønningsevne	
Resultat før finansiering	1.335.550
+ lønomkostninger	300.000
- 4 pct. rente af egne landbrugsaktiver	-820.068
- forpagtningsafgift	-100.000
Lønningsevne i alt	715.482
<b>Lønningsevne, kr. pr. time</b>	<b>128</b>

Lønningsevne i alt deles herefter ud på det totale antal arbejdstimer på bedriften, som er indtastet i toppen af arket.

## Kapacitetsgrad

Kapacitetsgraden er her 1,4, hvilket vil sige, at dækningsbidraget i alt kan dække kapacitetsomkostninger 1,4 gange.

Kapacitetsgraden skal være så høj som mulig, og der er ikke i balance, hvis den er 1. Så mangler der stadig renteudgifter og privatområdet.

Kapacitetsgrad	
Dækningsbidrag i alt	3.000.000
/(Kapacitetsomk. + ejer aflønning)	2.114.450
<b>Kapacitetsgrad</b>	<b>1,4</b>

## Afskrivningernes dækningsgrad

Principielt bør afskrivningerne blive "til overs" til reinvesteringer, når man er kommet til likviditeten.

Her er dækningsgraden 0,5, dvs. kun ca. halvdelen af afskrivningerne er tilbage.

<b>LIKVIDITET</b>	
Afskrivningernes dækningsgrad	
Likviditet efter regulering og privat	217.550
/Afskrivningerne i alt	400.000
<b>Afskrivningernes dækningsgrad</b>	<b>0,5</b>

## Selvfinansieringsgrad

Selvfinansieringsgraden måler, hvor stor en del af årets investeringer, der er finansieret af dette års drift.

I dette eksempel er 109 % af årets investeringer selvfinansieret. Af likviditeten mangler stadig at blive betalt årets afdrag. Hvis der ikke er likviditet nok til enten investeringer eller afdrag, må der lånes til det.

Selvfinansieringsgrad	
Likviditet efter regulering og privat * 100	217.550
/ Investeringer i alt	200.000
<b>Selvfinansieringsgrad</b>	<b>109%</b>

## Kassekredit saldo ultimo

Endelig vises under Likviditet saldoen på kassekreditten ultimo, som en hurtig indikation af likviditeten.

I dette tilfælde er saldoen positiv. Saldoen er altså samlet set i året ikke trukket i minus efter at al drift er afviklet, investeringer er foretaget og afdrag sendt af sted.

<b>Kassekredit ultimo</b>	<b>88.522</b>
---------------------------	---------------

## Soliditetsgrad

Soliditetsgraden beregnes automatisk ud fra budgettets tal. Egenkapital i alt **ultimo** sættes i procent af aktiver i alt **ultimo**. Soliditetsgrad er det modsatte af gældsprocenten.

I dette eksempel er 10,3 % af finansieringen egenkapital. Resten er gæld og hensættelse til udskudt skat.

Hvis udskudt skat betragtes som gæld, kan man sige, at gældsprocenten er knap 90 %.

## Finansiell gearing

Med finansiell gearing måler man soliditeten som hvor mange gange større er gælden (og hensættelserne) i forhold til egenkapitalen?

I dette tilfælde er der knap 9 kr. gæld for hver krone egenkapital. Der er en finansiell gearing på 9.

## Årets ændring af egenkapitalen

Sidste måling på soliditeten er "Årets ændring af egenkapitalen".

I dette eksempel er der lagt godt 40 tkr. til egenkapitalen, man havde ejeren valgt at indskyde samme beløb på pensionsopsparing, så havde der ikke været noget til egenkapitalen.

<b>SOLIDITET</b>		
Soliditetsgrad		
Egenkapital * 100	Ultimo	2.043.550
/ Aktiver i alt	Ultimo	19.890.522
<b>Soliditetsgrad</b>		<b>10,3 %</b>

Gæld og hensættelser gns.	17.923.486
/ Egenkapital gns.	2.022.775
<b>Finansiell gearing</b>	<b>8,9</b>

<b>Årets ændring af egenkapital</b>	<b>41.550</b>
-------------------------------------	---------------

## Grafik-arket

Grafik-arket er en grafisk afbildning af de vigtigste resultater og nøgletal i budgettet.

Første blokdiagram sammenstiller de fire års resultater for

- Dækningsbidrag
- Resultat af primær drift
- Årets resultat før skat
- Konsolidering

Andet blokdiagram sammenstiller nøgletal for likviditeten for de fire år

- Til investering og afdrag
- Investeringer i alt
- Afdrag prioritetsgæld
- Afskrivninger

Af disse er afskrivninger ikke en likviditetspost, men den er medtaget for at kunne vurdere investeringernes omfang. Investeres der mere eller mindre end det beregnede værditab på ejendommen?

Tredje blokdiagram sammenstiller nøgletal for rentabiliteten for de fire år

- Afkastningsgrad AG
- Gældsrente GR
- Egenkapitalens forrentning EKF

Sammenstillingen skal fremhæve, at hvis  $AG < GR$ , så går det ud over EKF. Hvis ikke ejendommen forrenter sig på linje med eller over den forrentning, som omverdenen stiller krav om, så går det ud over forrentningen af ejerens kapital.

Det skal bemærkes, at EKF har tendens til store udslag for nyetablerede, da EK er lav. Hvis EKF er beregnet til over +/- 25 % vises den ikke grafisk, da AG og GR så bliver svært læselige grafisk.

Fjerde blokdiagram sammenstiller nøgletal for soliditeten for de 5 balancer, der omslutter de fire år, budgettet dækker.

- Aktiver i alt
- Egenkapital
- Hensættelse til skat
- Gæld i alt

Kassekreditten tæller med under gæld, hvis den er negativ, og med under aktiver, hvis den er positiv.

Hensættelse til skat opgøres for sig, og tæller altså ikke med i gæld, når den er negativ, eller i aktiver, hvis den skulle blive positiv.



## Nulpunkts-arket

Der er forskellige måder at beregne nulpunkt på.

I *BudgetVejlby* udregnes nulpunkt ved at prøve sig frem med at ændre resultatet, indtil det giver nul. Dvs. at resultatet ændres med et beløb, skatten genberegnes og det undersøges, om det giver nul i konsolidering eller i likviditet. Gør det ikke det, gentages beregning indtil det giver nul. Skatten medregnes altså, hvilket betyder, at nulpunktet ikke kan udregnes ved formler, men simpelt hen ved gentagne beregninger, indtil det giver nul. Derfor genberegner arket ved hver ændring i budgettets tal.

Selvom konsolidering er forsvundet ud af Ø90 med ny regnskabspraksis, er det stadig meget velegnet til beregning af nulpunkt. Konsolidering er resultat efter skat minus privatforbrug. Det vil sige, at ægtefælle indtjeningen tæller med ud fra en betragtning om, at når først man er kommet i gang som landmand, er alle penge lige gode. Det er altså familiens nulpunkt, og det er nemt at forholde sig til - for når afregningsprisen er over nulpunktet, konsoliderer familien, når den er under, æder de af egenkapitalen.

Nulpunktet i konsolidering udtrykker den afregningspris, hvor bedriftens økonomi lige balancerer, dvs. hvor konsolideringen bliver nul. Da konsolideringen er belastet af afskrivninger, er der likviditet til reinvesteringer, men afhængig af investeringer og skattebetaling måske ikke til afdrag. I modsætning til afkastningsgrad og andre nøgletal er det i konsolideringen privatforbruget, der belaster regnestykket.

Likviditetsnulpunktet udtrykker den afregningspris, hvor driften kan opretholdes, hvis investeringer og afdrag kan finansieres ved lån eller udskydes. Så i begge nulpunkter kan alle regninger og privatforbrug opretholdes som budgetteret - dog skal afdrag og investeringer udskydes i likviditetsnulpunktet.

Der kan i *BudgetVejlby* kun beregnes nulpunkt på

Notering (afregningspris på slagtesvin, smågrisepris omregnet til notering)

Mælkepris

Smågrisepris

Pris pr. hkg i en afgrøde

Du skal vælge hvilket nulpunkt, du vil have beregnet. Programmet giver fejlmeddelelse, hvis der mangler produktionsoplysninger til det nulpunkt, der er valgt.

Nulpunktsberegning ved svin kræver de fleste oplysninger, fordi noteringen både påvirker slagtesvinepris og smågrisepris og fordi der er så mange forskellige driftsgrene (smågrise, FRATS, 7 kg, 30 kg, slagtesvin).

Prisrelationerne i den beregnede notering ændres med mellemrum. I skrivende stund er det prisrelationerne fra januar 2019, der ligger til grund for beregningen i *BudgetVejlby*.

## Slagtesvin alene - indtastning

Hvis der alene produceres slagtesvin behøves følgende oplysninger:

- Vælg notering (øverst på *Nulpunkts*-arket)
- Antal **indsatte** smågrise i alt

Beregnet post, der afhænger af producerede og dødelighed på indsatte smågrise. Her er dødeligheden 1 pct., hvorfor programmet for 10.000 producerede slagtesvin beregner, at der skal indsættes 10.100 smågrise. Beregnes som  $10.000 + 1\% = 10.100$ .

- Kg pr. smågris IND

Kg på indsat smågris, som i standardkalkulerne er 32 kg. Oplysningen er nødvendig, fordi en ændring i slagtesvinenoteringen via den beregnede notering også slår igennem på smågriseprisen.

- Dødelighed % smågrise IND

Her indtastes procent døde på indsat smågris. Standardkalkulen opererer med 1,5 pct. på indsat smågris og 1,5 pct. på leveret slagtesvin – i alt 3 pct. døde.

- Antal **producerede** slagtesvin i alt

Det er afgørende, at der her er tale om producerede slagtesvin – og ikke leverede slagtesvin. Producerede slagtesvin medtæller dødelighed og besætningsforskydning. I kalkuler er DB altid opgjort pr. produceret. Som eksempel produceres 10.000 stk.

- Døde/kasserede % slagtesvin UD

Her indtastes procent døde og kasserede på slagtesvin ud. I eksemplet opereres med 1,5 pct. døde eller kasserede slagtesvin. Ved 10.000 producerede slagtesvin, vil der altså alene være afregning på 9.850 stk.

- Kg leveret, slagtevægt UD

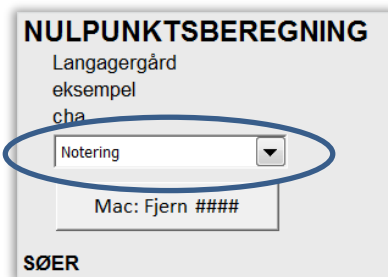
Her indtastes slagtevægt på leverede slagtesvin. Det er afgørende, at det er slagtevægt og ikke levende vægt, der indtastes. Afregningen sker pr. slagtevægt. Eksemplet her har 82 kg, som indtastes.

- Kr/kg, anvendt afregning

Her indtastes den i budgettet anvendte afregning incl. efterbetaling. I dette tilfælde er der i beregning af DB anvendt 11,90 kr. incl. efterbetaling.

- Antal **leverede** slagtesvin i alt

En beregnet post, der afhænger af producerede og pct. døde og kasserede. Ved 10.000 producerede og døde/kasserede på 1,5 pct. vil der være 9.850 leverede slagtesvin. Beregnes som  $10.000 - 1,5\% = 9.850$ .



SLAGTESVIN	
Antal <b>indsatte</b> smågrise i alt	10.150
Kg pr. smågris IND	32,0
Dødelighed % smågrise IND	1,5%
Antal <b>producerede</b> slagtesvin i alt	10.000
Døde/kasserede % slagtesvin UD	1,5%
Kg leveret, slagtevægt UD	82,0
Kr/kg, anvendt afregning	11,90
Antal <b>leverede</b> slagtesvin i alt	9.850

Programmet beregner nu følgende effekt på dækningsbidraget.

1 kr notering på smågris indgang	43,55
1 kr notering på slagtesvin afgang	-82,00
Netto 1 kr slagtesvin med dødelighed	-36,57
Netto 1 kr, slagtesvin i alt	-365.668

Hvis noteringen falder 1 kr. vil der i dette eksempel for hvert slagtesvin være 82 kr.

Beregning af virkning på DB på Nulpunkts-arket

mindre, da slagtevægten er 82 kg. Men smågrisen vil også blive billigere, hvilket trækker i den anden retning.

At smågrisen bliver 43,55 kr. billigere følger af sammenhængen i den beregnede notering på dette tidspunkt. Sammenhængen kan være opdateret. Hvis slagterinoteringen går ned, går priserne på smågrise også ned.

		lev. Kg	1 kr's fald	pr. prod	stk. i alt	1 kr's fald	i alt
1,015	indsat smågris	32,00	43,55	44,20	10.150	43,55	442.033
1,000	produceret				10.000		
0,985	leveret slagtesvin	82,00	-82,00	-80,77	9.850	-82,00	-807.700
	pr. produceret			-36,57	i alt kr.		-365.668
	antal produceret			10.000			
	i alt			-365.668			

Men på grund af dødelighed, kan man ikke bare lægge de to tal sammen. Der er 1,5 % døde på indgående smågrise og 1,5 % døde/kasserede på afgående slagtesvin. Der skal altså bruges 1,015 smågris for hver 0,985 slagtesvin, så 43,55 skal ganges med 1,015 og - 82,00 skal ganges med 0,985 for at det giver -36,57 netto.

Tabet pr. produceret slagtesvin på - 36,27 skal endelig ganges med 10.000 producerede og det samlede tab på 362.735 fremkommer.

Vi ved nu, at et fald i noteringen på 1 kr. svarer til et fald på 365.668 kr. i dækningsbidraget i dette budget.

### Slagtesvin alene, beregning med skat af årets resultat

Budgettet har et resultat efter skat på 300.000 kr., og da privatforbruget er 250.000 kr., er der altså 50.000 i konsolidering. Men det er ikke nok at sænke dækningsbidraget med 50.000 for at få nul i konsolidering, for hver gang dækningsbidraget sænkes med 1.000 kr., falder skat af årets resultat også.

Skat af årets resultat vanskeliggør med andre ord beregningen af konsolideringsnulpunkt, da såvel årets betalte skatter som udskudt kan ændre sig, når dækningsbidraget ændrer sig. Det tal, som skal findes, er hvor meget dækningsbidraget **før** skat skal ændre sig, for at konsolideringen **efter** skat bliver nul.

Budgettet		
Beregnet konsolidering		50.000
Budget ændring for nul i kons		-111.111
Ændring i kr/kg før skat		-0,31
<b>Konsolideringsnulpunkt</b>	<b>Notering</b>	<b>10,39</b>

Den eneste måde at beregne det på er ved iteration, dvs. at modellen prøver sig frem indtil konsolideringen bliver nul. Først prøver den at trække konsolideringen på 50.000 fra, men pga. skatteberegningen falder konsolideringen ikke med 50.000, men kun med ca. 38.000.

Modellen prøver sig nu frem – dog i den rigtige retning. Er der positiv konsolidering, sænker den DB. Hvis den nye konsolidering f.eks. bliver 6.000, så reducerer den med 6.000 kr i DB'et i næste løkke og så fremdeles. Til sidst bliver konsolideringen under 1 kr, dvs i praksis nul. Modellen kan så

beregne forskellen mellem før og efter, eller med andre ord, hvor stor ændring før skat, der skal til før budgettets konsolidering bliver nul kr.

Ændringen her bliver godt det dobbelte af konsolideringen, nemlig 111.111. Budgettet kan forringes med 111.111 før konsolideringen bliver nul kr. Årsagen til, at beløbet er godt det dobbelte af før skat, er, at for hver 1.000 kr. resultatet før skat falder, giver skattefar en rabat.

I beregningen af konsolideringsnulpunkt ses der bort fra ekstraordinære private poster som f.eks. arv, idet ekstraordinære private poster ikke bør påvirke et driftsmæssigt nulpunkt. Derimod medtages ægtefælleindtjening, bil afskrivning og formueudgifter.

Hvis ændringen før skat er 111.111 vil konsolideringen gå i nul. Og vi ved at 1 kr. i budgettet betyder et fald på 365.668. Ved simpel forholdstalsregning, kan vi nu regne ud hvor meget noteringen må falde.

$$\frac{111.111}{365.668} = 0,30$$

Noteringen må falde 30 øre, så falder DB'et 111.111, og så går konsolideringen i nul.

$$10,70 - 0,30 = 10,40$$

De 30 øre trækker vi så fra den notering, budgettet er lagt ud fra, og får derved nulpunktet på 10,40. Hvis kalkulerne lægges om på basis af en afregning på 10,40, vil budgettet ende på et rundt nul i konsolidering. Så 10,40 pr. kg svinekød er konsolideringsnulpunktet.

### Slagtesvin alene, nulpunkt likviditet

Ved beregning af nulpunkt i likviditet skal afregningen ændres indtil der er nul i selvfinansiering. Programmet betragter det gamle "Til investering og afdrag" som selvfinansiering, dvs. at det er beløbet "Likviditet efter regulering og privat" + / minus evt. investeringer i biologisk aktiver, der skal blive nul. Igen korrigeres der for ekstraordinære private indtægter og udgifter, da nulpunktet ikke skal påvirkes af arv og gave.

Ved hver ændring i dækningsbidraget, vil betalt skat ændre sig. Skat af årets resultat er irrelevant for beregningen - det er alene betalt skat, der påvirker likviditeten.

Programmet beregner selvfinansiering til 352.865, før der ændres noget. Men budgetændringen er igen noget større – nemlig 447.449 – for at give nul i selvfinansiering, fordi betalt skat falder lidt hver gang budgettet ændrer sig.

$$\frac{447.449}{365.668} = 1,22 \text{ kr.}$$

Beregnet selvfinansiering	352.865
Budget ændring for nul i selvfinansiering	-447.449
Ændring i kr/kg før skat	-1,22
<b>Likviditetsnulpunkt</b>	<b>Notering</b>
	<b>10,68</b>

Noteringen må falde 1,22 kr., så falder DB'et 447.449, og så går selvfinansieringen i nul.

$$11,90 - 1,22 = 10,68$$

De 1,22 kr. trækker vi så fra den notering, som budgettet er lagt med, og vi får likviditetsnulpunktet.

Likviditetsnulpunktet vil typisk være lavere end konsolideringsnulpunktet, fordi afskrivninger tilbageføres og fordi betalt skat typisk er lavere end skat af årets resultat. Likviditetsnulpunktet angiver det niveau, som man kan holde til på den korte bane, mens konsolideringsnulpunktet angiver niveauet på den lange bane.

## Søer alene, indtastning

Ved søer med 7 kg smågrise behøves følgende oplysninger:

- Vælg smågrisepris eller notering (øverst på *Nulpunkts*-arket)
- Antal årssøer

Det er afgørende, at der her indtastes det faktiske antal årssøer f.eks. under etablering af en besætning – altså foderdage / 365.

- Gris pr. årssø produceret  
Her indtastes producerede grise pr. årssø – som ikke nødvendigvis svarer til fravænnede grise, da der kan være besætningsforskydning til forskel.
- Kg pr. smågris UD

Kg pr. smågris UD skal svare til indgangsvægten af smågrise, hvis der også produceres slagtesvin. Vægten er også vigtig for sammenhængen til noteringen, der bygger på den beregnede notering.

- Anvendt afregningspris, kr. pr. smågris

Her indtastes den i budgettet anvendte smågrisepris. I dette tilfælde er der i beregning af DB anvendt en smågrisepris på 227 kr.

- Antal smågrise produceret i alt  
En beregnet post, der udregner antal årssøer gange grise pr. årssø. Altså  $300 * 30,1$ , der bliver til 9.030 smågrise.

		<input type="radio"/> Notering	
		<input type="radio"/> Mælkepris	
		<input checked="" type="radio"/> Smågrisepris	
		<input type="radio"/> Kornpris	
<b>SØER</b>			<b>2012</b>
	Antal årssøer		300,0
	Grise pr. årssø produceret		28,0
	Kg pr. smågris UD		9,0
	Anvendt afregningspris, kr. pr. smågris		246,68
	Antal smågrise produceret i alt		<b>8.400</b>

Programmet beregner nu følgende effekt på dækningsbidraget af et prisfald på 1 kr. i noteringen.

Da 1 kr. på noteringen svarer til 30,64 kr. pr. 9 kg gris, vil én kr. på noteringen betyde 9.030 stk. smågrise gange 30,64 kr.

<b>Beregning af fald på 1 kr</b>	
1 kr notering på smågris afgang	-30,64
1 kr på smågrise fra søer, i alt	-276.643

Vi ved nu, at et fald i noteringen på 1 kr. svarer til et fald på -276.643 kr. i dækningsbidraget i dette budget.

Konsolideringen er den samme som i eksemplet før, nemlig 50.000, og der skal stadig et fald på 111.110 til at give nul i konsolidering.

<b>Budgettet</b>	
Beregnet konsolidering	50.000
Budget ændring for nul i kons	-111.110
Ændring i kr/kg før skat	-0,40

Med forholdstalsregning udregnes, at faldet svarer til 40 øre i noteringen. Men da resultatet ønsket oplyst i smågrisepris omregnes der til smågrisepris.

$$\frac{111.110}{276.643} = 0,402 \sim 0,40 \text{ kr}$$

1 kr. på noteringen svarer til 30,64, som vi så før. 0,40 svarer derfor til 40 % af 30,64. Programmet regner med alle decimaler, så ~ bruges i stedet for =.

$$0,402 * 30,64 \sim 12,32 \text{ kr}$$

De 12,32 skal nu trækkes fra den smågrisepris, der er anvendt i budgettet. Programmet regner med alle decimaler, så derfor bruges ~.

Beregnet konsolidering	50.000
Budget ændring for nul i kons	-111.110
Ændring i kr/kg før skat	-0,40
<b>Konsolideringsnulpunkt Smågrisepris</b>	<b>214,70</b>

$$227 - 12,32 \sim 214,70$$

Hvis nulpunktet ønskes som notering, skal afregningspris ved slagtesvin være udfyldt, og der skal skiftes til notering.

Beregnet som notering er nulpunktet for dette budget med 300 søer 11,50.

<b>SLAGTESVIN</b>	
Antal <b>indsatte</b> smågrise i alt	
Kg pr. smågris IND	
Dødelighed % smågrise IND	
Antal <b>producerede</b> slagtesvin i alt	
Døde/kasserede % slagtesvin UD	
Kg leveret, slagtevægt UD	
Kr/kg, anvendt afregning	11,90

<b>Budgettet</b>	
Beregnet konsolidering	50.000
Budget ændring for nul i kons	-111.110
Ændring i kr/kg før skat	-0,40
<b>Konsolideringsnulpunkt Notering</b>	<b>11,50</b>

## Integreret produktion, indtastning

Hvis der er tale om en integreret produktion indtastes alle oplysninger som under slagtesvin og søer. Der indtastes også oplysninger om smågriseproduktionen.

Det er valgfrit om resultatet ønskes ud som nulpunkt i smågrisepris eller nulpunkt i svinenotering. Uanset hvilken præsentation, der ønskes, vil beregningen bygge på den totale produktion af smågrise og slagtesvin.

Her er valgt nulpunkt i notering, og så behøves anvendt smågrisepris ikke at blive udfyldt, men det skal anvendt afregningspris – her 11,90 kr.

Programmet laver fejlmeddelelse, hvis afgang- og indgangsvægt imellem driftsgrene ikke passer sammen.

Programmet hjælper til med beregning af producerede grise, så ind og ud af grise passer ned igennem.

Beregningen tager hver sektion for sig, således at køb og salg imellem sektionerne ophæver hinanden. Det plus, man oplever på den indsatte 7 kg gris, modsvares af et minus ved søernes smågrise. Denne måde at regne på er også nødvendig, hvis der afsættes eller indkøbes smågrise undervejs.

For denne produktion, der passer sammen i alle sektioner, er tabet jo reelt kun på slagtesvinene. Der leveres 8.589 slagtesvin og på hver af dem mistes 82 kg á 1 kr.

<b>SØER</b>		<b>2013</b>
	Antal årssøer	300,0
	Grise pr. årssø produceret	30,1
	Kg pr. smågris UD	7,2
	Anvendt afregningspris, kr. pr. smågris	227,00
	Antal smågrise produceret i alt	<b>9.030</b>
<b>SMÅGRISE</b>		
	Antal <b>indsatte</b> smågrise i alt	<b>9.030</b>
	Kg pr. smågris IND	7,2
	Dødelighed % smågrise IND	1,0%
	Antal <b>producerede</b> smågrise i alt	8.941
	Dødelighed % smågrise UD	1,0%
	Kg pr. smågris UD	32,0
	Anvendt afregningspris, kr. pr. smågris	
	Antal <b>leverede</b> smågrise i alt	<b>8.851</b>
<b>SLAGTESVIN</b>		
	Antal <b>indsatte</b> smågrise i alt	<b>8.851</b>
	Kg pr. smågris IND	32,0
	Dødelighed % smågrise IND	1,5%
	Antal <b>producerede</b> slagtesvin i alt	8.720
	Døde/kasserede % slagtesvin UD	1,5%
	Kg leveret, slagtevægt UD	82,0
	Kr/kg, anvendt afregning	11,90
	Antal <b>leverede</b> slagtesvin i alt	<b>8.589</b>

<b>Beregning af fald på 1 kr</b>	
1 kr notering på smågris afgang	-30,64
1 kr på smågrise fra søer, i alt	-276.643
1 kr notering på smågris indgang	30,64
1 kr notering på smågris afgang	-43,55
Netto 1 kr smågrise med dødelighed	-12,17
Netto 1 kr, smågrise i alt	-108.831
1 kr notering på smågris indgang	43,55
1 kr notering på slagtesvin afgang	-82,00
Netto 1 kr slagtesvin med dødelighed	-36,57
Netto 1 kr, slagtesvin i alt	-318.862
Netto 1 kr køer	
Netto 1 kr markafgrøder	
<b>Netto 1 kr i beregningen</b>	<b>-704.336</b>

Tab ved 1 kr: 8.589 leverede slagtesvin á 82 kg á 1 kr = 704.298 kr

Der er afrunding på 38 kr. mellem de to måder at regne det ud på. Men som sagt skal programmet kunne håndtere de situationer, hvor der kommer smågrise til eller fra undervejs. Derfor er den lange udregning nødvendig.

Med integreret produktion er nulpunktet kun 16 øre under anvendt afregningspris. I de 3 eksempler hidtil har der været samme konsolidering, så des større produktion at fordele den samme konsolidering på, des højere bliver nulpunktet. Eller med andre ord – hvis du kan lave 50.000 i konsolidering med 300 søer og 7 kg grise, så er du mere robust end den, der skal have 300 søer full line for at lave en konsolidering på 50.000 kr.

<b>Budgettet</b>			
Beregnet konsolidering			50.000
Budget ændring for nul i kons			-111.110
Ændring i kr/kg før skat			-0,16
<b>Konsolideringsnulpunkt</b>	<b>Notering</b>		<b>11,74</b>
Beregnet selfinansiering			352.865
Budget ændring for nul i selfinansiering			-447.449
Ændring i kr/kg før skat			-0,64
<b>Likviditetsnulpunkt</b>	<b>Notering</b>		<b>11,26</b>

Nulpunktet bliver 11,74, mens likviditets nulpunktet bliver 11,26.

### Køer alene, indtastning

Hvis der ønskes beregnet nulpunkt på mælk behøves følgende oplysninger:

- Vælg mælkepris (øverst på *Nulpunkts*-arket)
- Stk årskøer

<b>KØER</b>		
	Stk årskøer	100
	Kg mælk pr. årsko	8.835
	Anvendt mælkepris, kr/kg	2,81

Det er afgørende, at der her indtastes det faktiske antal årskøer for året. Altså ikke det antal man ender på ved årets udgang, men antal foderdage i året divideret med 365. Som eksempel indtastes 100

- Kg mælk pr. årsko

Her indtastes leveret kg mælk pr. årsko (ikke EKM). Igen er sammenhængen vigtig. Antal årskøer gange kg mælk pr. årsko skal give samlede levering af kg mælk til mejeriet pr. år. Som eksempel indtastes 8.835 kg.

- Anvendt mælkepris, kr/kg

Her indtastes den i budgettet anvendte mælkepris incl. efterbetaling. I dette tilfælde er der i beregning af DB anvendt en mælkepris på 2,81kr.

Programmet beregner nu følgende effekt på dækningsbidraget. 100 køer á 8.835 kg mælk á 1 kr giver 883.500 kr.

Netto 1 kr køer	-883.500
Netto 1 kr markafgrøder	
<b>Netto 1 kr i beregningen</b>	<b>-883.500</b>
<b>Budgettet</b>	
Beregnet konsolidering	50.000
Budget ændring for nul i kons	-111.110
Ændring i kr/kg før skat	-0,13
<b>Konsolideringsnulpunkt</b>	<b>Mælkepris</b>
	<b>2,68</b>
Beregnet selfinansiering	352.865
Budget ændring for nul i selfinansiering	-447.449
Ændring i kr/kg før skat	-0,51
<b>Likviditetsnulpunkt</b>	<b>Mælkepris</b>
	<b>2,30</b>

Som i de andre eksempler, svarer en konsolidering på 50.000 kr. til, at dækningsbidraget kan gå 111.110 kr. ned, før det giver nul i konsolidering.

$$\frac{111.110}{883.500} = 0,13 \text{ kr}$$

Da 1 kr. pr. kg mælk svarer til 883.500 kr., og 111.110 kr. svarer til nul i konsolidering, kan det ved forholdstalsregning beregnes, at hvis mælkeprisen falder 13 øre, så går budgettet i nul.



Da der er anvendt 2,81 kr som mælkepris incl. efterbetaling vil nulpunktet være 13 øre lavere, altså 2,68 pr. kg mælk leveret. Likviditetsnulpunktet vil være 2,30 kr.

## Afgrøde, indtastning

Hvis der ønskes beregnet nulpunkt for markafgrøder behøves følgende oplysninger:

- Vælg Kornpris (øverst på *Nulpunkts*-arket)
- Ha med afgrøden

Det antal ha, der dyrkes med afgrøden i det pågældende høstår. I dette eksempel 100 ha.

- Hkg pr. ha

Her indtastes hkg/ha for den pågældende afgrøde. I dette eksempel 89

- Anvendt afregningspris, kr/hkg

Her indtastes den i budgettet anvendte afgrødepris. I dette tilfælde er der i beregning af DB anvendt en kornpris på 140 kr/hkg. Som eksempel indtastes 140 kr.

Programmet beregner nu følgende effekt på dækningsbidraget.

100 ha á 89 hkg korn á 1 kr giver 8.900 kr.

Der er stadig 50.000 i konsolidering, hvilket svarer til 111.110 før skat, som dækningsbidraget må ændre sig, før der er nul i konsolidering.

$$\frac{111.110}{8.900} = 12,48 \text{ kr}$$

Kornprisen må ændre sig 12,48 pr. **hkg** før konsolideringen går i nul.

Da der er anvendt 140 kr. som kornpris, vil nulpunktet være 12,48 lavere – dvs. 127,52 kr. pr. hkg. Likviditetsnulpunktet vil være 89,72.

Netto 1 kr markafgrøder	-8.900
<b>Netto 1 kr i beregningen</b>	<b>-8.900</b>
<b>Budgettet</b>	
Beregnet konsolidering	50.000
Budget ændring for nul i kons	-111.110
Ændring i kr/kg før skat	-12,48
<b>Konsolideringsnulpunkt      Kr pr. hkg</b>	<b>127,52</b>
Beregnet selfinansiering	352.865
Budget ændring for nul i selfinansiering	-447.449
Ændring i kr/kg før skat	-50,28
<b>Likviditetsnulpunkt              Kr pr. hkg</b>	<b>89,72</b>

## Nulpunkt hælder al økonomien ned i én driftsgren

Såfremt man laver budget på en bedrift med flere driftsgrene, skal man være opmærksom på, at selvom man kan regne forskellige driftsgrenes nulpunkter ud, så er de ikke rigtige på samme tid. Det skyldes, at en nulpunktsberegning er en "alt-andet-lige" beregning. Et nulpunkt i mælkepris er altså betinget af, at resten af budgettet holdes. De andre driftsgrene hjælper altså med til at få nulpunktet nedad.

Des mindre betydning driftsgrenen har for det samlede budget, des lavere nulpunkt kan fremskaffes – fordi de andre driftsgrene bidrager med deres "alt-andet-lige" produktion.

Det giver derfor mest mening at udregne nulpunkt for den dominerende driftsgren. Og det er altså den samlede økonomi på bedriften, der hældes ned i dette nøgletal – det er ikke et nulpunkt for driftsgrenen – det er et nulpunkt for hele bedriften incl. privatområdet omregnet til én driftsgren.

